

מליל, ואין כאן מקומו. ונכוח אל הביאור בעזה"י, כי הם שאלו הדיעות כי היום ה' לוקח אדוניך מעל ראשך, והבין אלישע משאלתם כי לא הבינו רק הסתלקות אלי' ז"ל ולא גדולתו של אלישע ואפשר שיפרשו מ"ו הנכוחה לרעה שהוא ההסתלקות האדון מעל ראשו ויזיקו בדבורם וזרית כרותה לשפתים, ע"כ אמר לא מיבעי' שידעתי הסתלקות רבי, לא זו כלל אלא גם אני ידעתי פ"י שאני יודע מקום השראת שכינה אחריו, ואחס החשו ולא תרבו תדברו מזה כי תוכלו להזיק במואל שפתיכם.

דן היום לוקח אדונינו מעל ראשנו כי יום שמועה כפנינו דמי, ואחרי עין תדמה ולא תדמע מאין הפוגות על מיתת אבינו אבינו רכב ישראל ופרשיו כאמור שם גבי אלישע — ונ"ל לפרש כפל אבי אבי גם מה רכב ישראל ופרשיו ודחז"ל ידועי [ילקוט שם]. ולפי הענין נ"ל כי אמרו חכמינו ז"ל [ב"מ ל"ג] שחייב אדם כבוד רבו יותר מכבוד אביו כי אביו הביאו לעה"ז ורבו הביאו לעה"ב, ולפני"ד הוא כפול כי רבו הביאו לעה"ז ולעה"ב, כמו שכתוב אללנו בחי' פ"ק דע"ז [י"ז]. אהא דעולא כי אחא מני מדרשא הוי מנשק לאחתי' אבי ידיהו ואמרי לה אבי חדייהו, כי הנה התורה מלמד מה שהיא מוספת חכמה אמתיות ויניקת הלרקים משדי עליון ע"ד וזין שדי ילין, עוד נותנת לו עושר וכבוד... בעה"ז ע"ד סלסלה ותרוממך וגו' [משלי ד']. והנה הרב הרולא להמשיך לב תלמידיו לעבודת ה' יאמר להם ראו מי הביאני לכל הכבוד והגדולה הזה יגיעתי בתורה ושמשתי ת"ח עשו כמוני וחיה כמו שאמר הלל לפני בחירה מי גרם לכם על שלא שמשתם זי גדולי הדור [פסחים ס"ו]. אמנם לתלמידים היותר מפוארים להם לא יפאר להם החכמה בתאוות העה"ז אשר הוא בנחי' משמאלים כ"א יאמר להם מי גרם לי להתחכם ולהיות כדד היונק כאמור שני שדיך כשני עפרים על הת"ח [ש"ה רבה ד']. מי גרם לי כן עסקי בתורה עשו כמוני ותזכו ג"כ לזה. והנה החכמה מתואר אחותי כידוע. ועולא כי אחא מני מדרשא וקרא ושנה הרבה זכה לכבוד גדול ה' מפאר החכמה שעי' זכה לכל זה. והנה בנחי' מה שנותנת עושר וכבוד היא בנחי' ידים וכמה שמניקות שפע רב שכל נקראת דה, ע"כ אמר עולא כי הוי אחי מני

יוסף

ועזבתי בית אחי חדר הורתי כידוע ומפורסם לכל *) והסתפנתי בכל אשר התענה אבי — ועתה לא זכיתי לראות כהולא דמרנא, לא זכיתי להוריר דמעות על קבר איש חלקים, לא זכיתי לחזות פניו סמוך להסתלקותו, כי אז ה"י נאלץ מרוחו עלי, כמאמר אלי' לחלישא [מ"ב ז'] אם תראה אותי לוקח מעמך יהי לך כן.

והנה שם נאמר כי אמרו בני הנביאים לחלישע הדיעת כי היום יהי' לוקח אדוניך מעל ראשך ויאמר גם אני ידעתי החשו. ויל"ד מה החשו דקאמר ומדוע יחשו, ועוד מה גם אני ידעתי לא היה לו לומר אלא ידעתי. אבל הענין הוא כך כי הנביאים לא השינו כ"א זה הלשון בפניו היום ה' לוקח את אדוני אלישע מעל ראשו, ויש לפרשו כשני פנים או כפשוטו כי האדון הוא אלי' וראשו מוסב על אלישע כמו נפלה עטרת ראשנו וכמו שאירע לנו היום, ואז ה"י ההסתלקות במדה"ד בנחי' איננו, כמו ואינו כי לקח אותו חלקים, אבל זה הפ"י ליתא שהרי הוא"ל פי שנים מרוח אלי' על אלישע והרי מפני כן נאמר הנה יהי' לוקח אדוניך מעל ראשך והי' הוא מדה"ר אפי"כ אין הפ"י כנ"ל אלא נהי שהמוצן הפשוט על הסתלקותו של אלי' ז"ל מ"מ עוד רמז בנכוחה זו יותן מסוד של אלי' על אלישע ויהי' ראשך הייני אלי' שהוא ראשו ורבו של אלישע, ואדוניך יהי' מוסב על אדנותו של אלישע, והפ"י היום יהי' ברחמי לוקח ומאליל אדנותיך וגדולתיך אשר הוא עדיין תקוע ככה ראשך רבך, היום הקצ"ס מאלילו ונתנו לך. אמנם להיות כי בזהו היום נסתלקה ונתמעטה הכנראה מבני הנביאים כפירש"ש שם ע"כ ראו ולא הבינו הנכוחה על דורי' שאלולי הבינו כמ"ש שאלישע ימלא מקום אלי' רבו, איך שאלוהו הדיעת וכי ס"ד שהוא לא ידע מה שידעו הם, אפי"כ הבינו הסיפוק. ולבא אל המכוון נקדים כי ידוע להחלומות והשגות כאלו יזיק הדבור והפתרון כמבואר בספרים. גם נאמר כי הסתלקות הת"ח לגמרי נקרא בנחי' איין כמ"ש לעיל ואינו כי לקח אותו וגו', אמנם בסיפוק כשישאר השראת השכינה על לדיק כיואל זו אז השכינה בנחי' אלי' ונעשה מאיין אמתיות אפי"כ ואין להאריך בזה, והוא מבואר אללנו במקום אחר על פסוק אחי אמת ואחי' וגו' ואיין מידי

שער

לר' רבו בני לא רובל לישב עמדי כי צר לי המקום (למען נסות אותו היחיד בתומתו אם יראה כי אין עוזר לו הישפור מוצא שפתיו) אך ידי משה אמונים את ה' ויאמר אל לבו אתה ה' מעווי וגו' מבטן ראה כי לעשות רצונך חפצתי ובאהבתך אשנה כך ארוץ גידור ובאלקי ארלע שור אלה לרגלי ואם מה מצעדי כוננו ליעף יתן כח אך מוציא ששתי אשמו ואת רבי קדוש ה' לא אעזוב כי ממנו תוצאות חיים. וישא את רגליו שמח ומוכר וירין אחר העגלה סהלך ב' שעות. ויהי כאשר ראה הגאון החסיד מוה"נ ארלער ז"ל את תומת לבו וכי חשקה נפשו בתורת ה' ויקרא אליו מעל העגלה בני בני! משה משה צלח ורכב במרכבתי ויאמר אליו עתה ידעתי תום מפעלך כי ירא אלקים אתה וצמית לתורת ה' בחקי תשב ספתי תאכל וסכסכי תשתה כי בני אתה וילכו שניהם יחדיו (ואת אשר קררו בדרך רבו נפלאות ה' ויתקצר היריעה מרחב) אך נלך לדרבנו לספר את אשר עשה ה' למשה עד הביאו עד הראש העמידו על במתי עולם ובי' עכ"ל"ק שם. ועי' בשו"ת ח"ס חו"י רס"י רי"ד וז"ל: ואמנם גם בפסד"מ מובלות הנשים במקוה כנ"ל ממי נשמים שעי' סילונות שניתקנה עי' הגאון פ"י אך לא ידעתי מעשה בפרשות כי קטן הייתי בפרידתי מבית אמי וחדר הורתי עכ"ל. וק"ו מוה"ר בנ"ל פאלאקא ציל בספרו וידבר משה בפי' ד"ך כתב וז"ל: ויקח אברהם וגו' ואת לוט וגו' פ"י אחר שחשקה נפשו של לוט לילך כמ"ש וילך אתו לוט אז ויקח אברהם קיחה בדברים — וכן סיפר אמוני נ"י מר"ג ארלער ציל עשהה כן לתלמידו ח"ס ציל עכ"ל.

מדרשא

(*) אציג פה מה שחשפא מזה כבוד מוה"נ מין הק' מהורש"ס אקראקא וי"ע בתולדות אביו החיים שכתב בשנת ת"ר ל"ק. ונרסם בספר אבני בית היוצר [ובהשלמה סבי"ק שקבלתי מהרב המחבר מ' זה נ"י] וז"ל: ויסבב ה' הסבב כל על ססבו אשר סובב שם ללכת העיר אנשי קהלה קדש באסקוויץ בסדינת מערין ויבחרו להם לרב "וטורה לקדוש ה' מוכבר מוה"נ ארלער ז"ל, ויהי בנסוע ארון ה' הרב הגאון ז"ל לק"ק באסקוויץ עם רב הלכו אתו לליתו ורכב כבוד מאור מנדולי ק"ק פ"ס דמיין ובפרט תלמידיו הקדושים הלכו אתו עד מקום נועד סבי"ק פ"ס דמיין ומשם שבו איש לאחוליו ויברך את כולם ובתוכם תלמידו משה נאמן ביתו ויבך וישמע את קולו מצעק ויאמר אל רבו מי יתנני לשרת את אדוני בק"ק באסקוויץ כאשר הייתי באספה אתו פה ק"ק פ"ס דמיין. עודנו סוכר ותפסם רוח יראת ה' בקרבו לאמור אולי דברי ההם כמו נדר אשר ידור אדם לה' וישאל את רבו הקדוש יורינו נא אדוני היש עדי חוב נדר בדברים אשר מפי יצאו יען כי לא נוהרתי לאמור בלי? ויענה רבו מה זה תשאל בני אם נקי שפתים אתה מוצא ששתך חשמו — ויבך לפני רבו ויאמר אנא אלך דרך רב כזה ורצי כסף לא לקחתי אתי ואין לי חליפות שמלות כי אם את אשר אני לבוש בו עתה ומה תאמר אפי' הלכתי מאתה עזבתי את ביתה ואת פיה לא שאלתי. אך גם לזאת לא אשית לבי ומה אעשה כי נלכתי בלשוני ומאת ה' היתה זאת למען רוות צמאונ ממים היום תורת רבי יעבור עלי מה — ויחזק משה בעגלה לעלות ולישב עם רבו, ויאמר